

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران
کمیسیون توسعه صادرات

گزارش:

تحلیلی بر تجارت خارجی کشور

(منتهی به آذرماه ۱۳۹۷)

کمیسیون توسعه صادرات

تاریخ: ۱۳۹۷/۱۰/۲۴

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران کمیسیون توسعه صادرات

گزارش:

تحلیلی بر تجارت خارجی کشور (منتهی به آذرماه ۱۳۹۷)

تجارت در نه ماه سال جاری:

بر اساس آمار منتشره گمرک ج.ا. ایران ارزش تجارت کشور در نه ماهه ۱۳۹۷ به ۶۵۹۷۸ میلیون دلار رسید که در مقایسه با سال پیش ۷ درصد کاهش نشان می دهد. این کاهش مربوط به ایجاد محدودیتهای وارداتی بوده زیرا صادرات غیرنفتی افزایش داشته است.

از این میزان ارزش تجارت، ۳۳۳۵۸ میلیون دلار^۱ آن مربوط به صادرات غیرنفتی کشور (به وزن ۸۶۹۴۰ هزار تن) بوده که به لحاظ ارزشی ۵/۴ درصد افزایش و به لحاظ وزنی کاهش ۲ درصدی را نسبت به مدت مشابه سال قبل تجربه کرده است.

در مقابل با توجه به سیاستهای کنترل واردات در همین مدت ۳۲۶۲۰ میلیون دلار کالا (به وزن ۲۳۸۷۱ هزار تن) به کشور وارد شده است. مقایسه آمار واردات با مدت مشابه سال قبل حاکی از کاهش ارزش به میزان ۱۵/۹ درصد و وزنی به میزان ۱۳/۲۷ درصدی است.

تجارت در آذرماه ۱۳۹۷:

صادرات غیرنفتی کشور در آذرماه به ارزش ۳۳۹۰ میلیون دلار بود. همچنین کشور وارداتی به ارزش ۳۰۷۱ میلیون دلار داشته است. این ارقام حاکی از مازاد تراز تجاری معادل ۳۱۹ میلیون دلار است.

^۱ بدون صادرات نفت و صادرات چمدانی

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران کمیسیون توسعه صادرات

این آمارها نشان میدهد که خیزی که صادرات در ماههای پیش شروع کرده بود با افت مواجه شده است که عمدتاً آنرا می‌توان به ایجاد موانع صادراتی نظیر صدور بخشنامه‌های متعدد بانک مرکزی نظیر پیمان سپاری ارزی و طبقه بندی صادرات برای برگشت ارز، افزایش ارزش پایه صادراتی از دلار ۴۲۰۰۰ ریالی به ۸۳۰۰۰ ریالی (دلار نیمایی) و کاهش واردات کالاهای سرمایه‌ای و واسطه‌ای دانست که در گزارشات قبلی بنده این هشدار داده شده بود.

متوسط ماهانه صادرات غیرنفتی کشور تا آذرماه در سال ۱۳۹۶ معادل ۳۵۱۶ میلیون دلار بوده که در سال ۱۳۹۷ به ۳۷۰۷ میلیون دلار افزایش یافته است که عمدتاً متأثر از افزایش نرخ ارز و افزایش قیمت برخی کالاها (فلزات) و فرآوردهای نفتی است. این اطلاعات نشان میدهد که آمار صادرات نهمه ماهه سال جاری ۵/۴ درصد بیشتر از نهمه ماه اول سال قبل بوده است.

نمودار ۱: صادرات غیرنفتی و واردات کشور از فروردین ۹۶ تا آذرماه ۹۷ (میلیون دلار)

ماخذ: گمرک ج.ا.ایران.

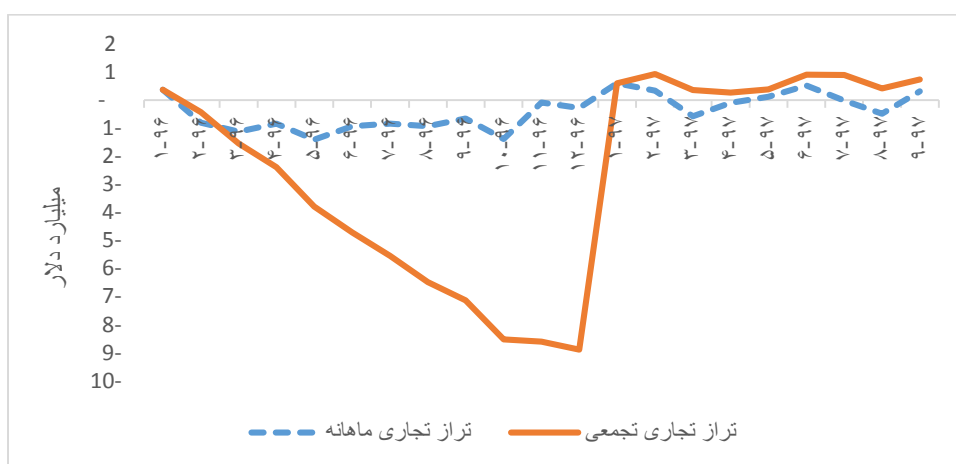
تراز تجاری نهمه‌ماه:

بر اساس اطلاعات منتشره شده، تراز تجاری کشور در آذرماه کسری ۱۲۰۳ میلیون دلاری را نشان می‌دهد. همچنین حساب جاری کالایی (تراز تجاری) تجمعی نهمه‌ماهه کشور رقمی معادل ۷۳۷ میلیون دلار مازاد را نشان می‌دهد که نسبت به هشت‌ماهه کاهش نشان میدهد که عمدتاً ناشی از کسری آبان ماه بوده است. افزایش

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران کمیسیون توسعه صادرات

نرخ ارز و افزایش بورکراسی اداری، منجر به کنترل واردات شده، به گونه ای که در سال پیش واردات نه ماهه ۳۹/۳ میلیارد دلار بوده است.

نمودار ۲: تراز تجاری ماهانه و تجمعی غیرنفتی کشور از فروردین ۹۶ تا آذرماه ۹۷

ماخذ: گمرک ج.ا.ایران.

ارزش هر تن کالای صادراتی:

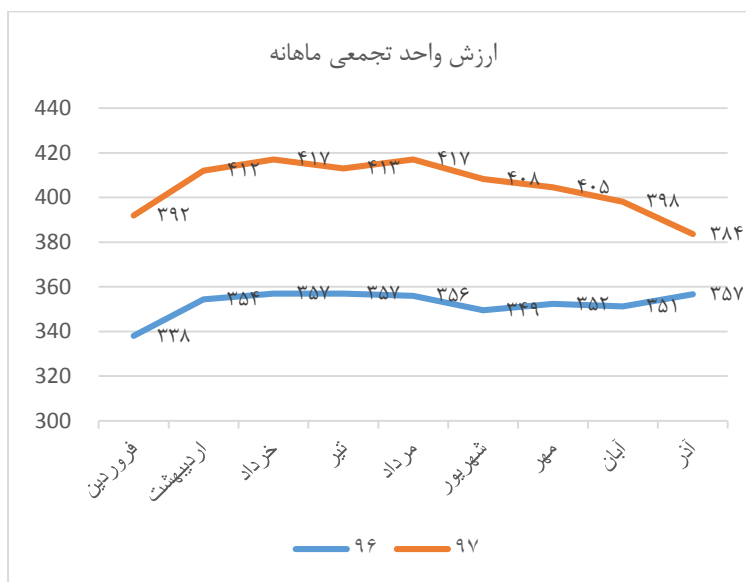
افزایش ارزش هر واحد کالای صادراتی نشان‌دهنده تعمیق در محصولات صادراتی است. به عبارت دیگر هرچقدر کالاهای با ارزش‌تر صادر شود ارزش افزوده بیشتری نصیب کشور خواهد شد و حاکی از تحرک کشور در طول زنجیره ارزش می‌باشد.

بر اساس اطلاعات منتشره گمرک ارزش هر تن کالای صادراتی در نه ماهه ۱۳۹۷ معادل ۳۸۴ دلار بوده (عمدتاً متأثر از صادرات آذرماه است) که در مقایسه با مدت سال پیش ۷/۵ درصد افزایش دارد.

این در حالی است که ارزش هر تن کالاهای صادراتی کشور در سال ۱۳۹۶ تنها ۳۵۵ دلار در هر تن بوده است.

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران کمیسیون توسعه صادرات

نمودار ۳: ارزش واحد صادرات (تن / دلار) بصورت تجمعی

بهبود رابطه مبادله:

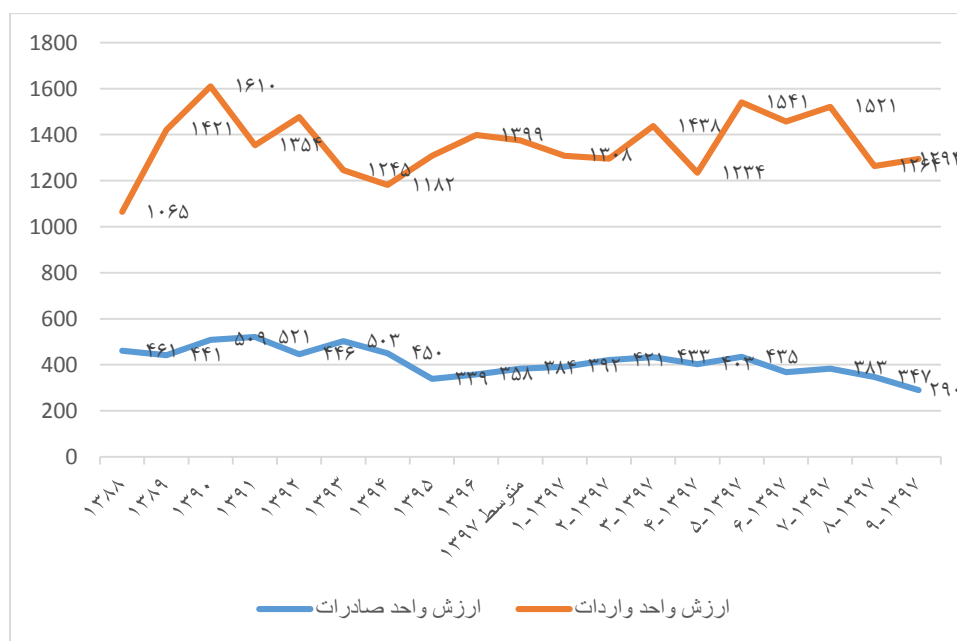
رابطه مبادله که نشان دهنده رابطه تجاری بین گروهی از کشورهاست، از نسبت ارزش واحد کالاهای صادراتی به ارزش واحد کالاهای وارداتی بدست می آید. این رابطه نشان می دهد که به ازای هر واحد کالای صادراتی به چه میزان کالا می توان وارد کرد. بهبود این شاخص (بدون تغییر در قیمت جهانی) می تواند گویای تغییر ترکیب کالاهای صادراتی از مواد خام به کالاهای صنعتی که ارزش افزوده بالاتری نیز برای کشور مورد نظر به همراه دارد، باشد.

دو نمودار زیر ارزش واحد صادرات و واردات و نسبت این دو شاخص (رابطه مبادله) را نشان می دهد. بر اساس نمودار ۴، ارزش واحد صادرات طی سالهای ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۶ بطور متوسط ۴۴۷ دلار بود که در نه ماهه ۱۳۹۷ به ۳۸۴ دلار کاهش یافته است. این آمار نشان می دهد که خام فروشی در سال ۱۳۹۷ بیشتر از دوره ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۶ شده است. به عبارت دیگر افزایش نرخ ارز در سالهای ۱۳۹۱ و ۱۳۹۷ به افزایش کالاهای با

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران کمیسیون توسعه صادرات

ارزش افزوده بیشتر کمکی نکرده است. ارزش واحد واردات نیز نشان می‌دهد که در دوره تحریم‌های سالهای ۹۰ و ۹۱ ارزش واحد واردات به دلیل افزایش هزینه‌های معاملاتی افزایش و بعد از امضاء برجام کاهش یافت و مجدداً در سال ۱۳۹۷ به دلیل محدودیتهای وارداتی کشور افزایش یافته است.

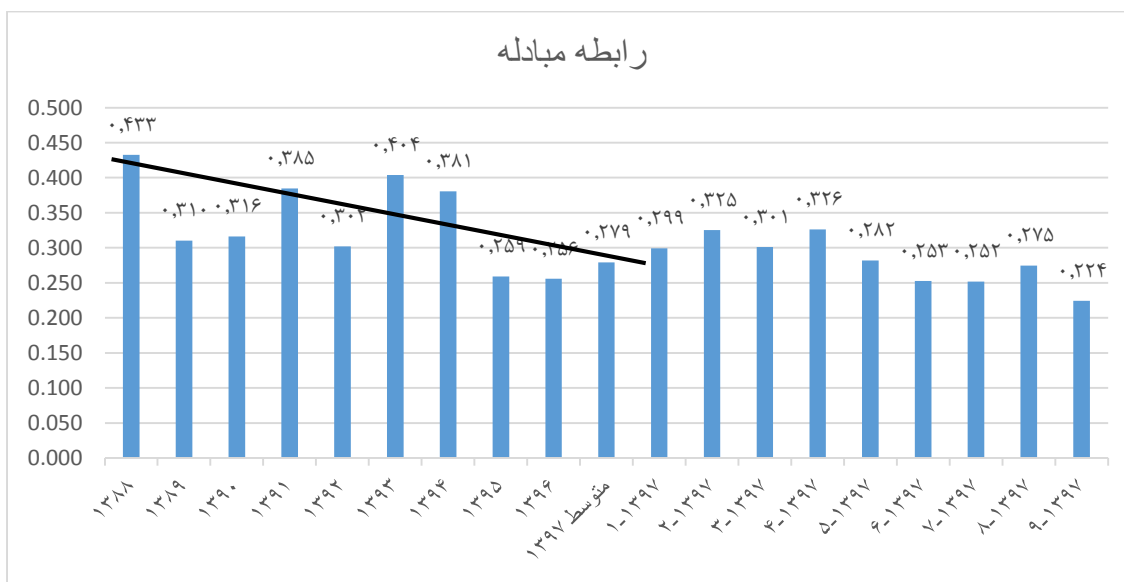
نمودار ۴: ارزش واحد صادرات و واردات (تن /دلار) سالهای ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۷

از حاصل تقسیم ارزش واحد صادرات و واردات به رابطه مبادله خواهیم رسید که نمودار زیر این نسبت را نشان می‌دهد. همانطوریکه از نمودار مشخص است طی سالهای ۱۳۸۸ به بعد بطور نسبی با کاهش رابطه مبادله مواجه بوده‌ایم، یعنی با هر دلار صادرات کشور کمتر کالا وارد کشور کرده‌ایم. هر چند در ابتدای سال ۱۳۹۷ با ایجاد محدودیتهایی که در امر واردات شکل گرفت در ماههای ابتدایی وضعیت بهبود یافت لیکن از مردادماه به بعد به دلیل گشایشهای صورت گرفته در واردات اندکی وضعیت بهبود یافته، با این وجود این رابطه به زیان کشور در حال تداوم است.

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران کمیسیون توسعه صادرات

نمودار ۵: رابطه مبادله طی سالهای ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۷

تنوع پایین سبد صادراتی کشور:

با وجود شعارهای پی در پی در خصوص رهایی از اقتصاد تک محصولی و اجتناب از خام فروشی، آمار تجمعی آبانماه نیز حاکی از این است که سبد صادراتی کشور بسیار متمرکز و سهم فراوردهای نفتی در آن قابل چشمگیر است.

آمارها نشان می‌دهد که صادرات میعانات گازی به نفع سایر کالاها (صنعتی و کشاورزی، فرش و صنایع دستی) در حال کاهش است؛ بطوریکه سهم این گروه از ۱۰ درصد به ۸/۸ درصد کاهش یافت.

در ترکیب سبد صادراتی در نهم ماه سال جاری، با وجود کاهش ۴۵ درصد میعانات گازی، هنوز این محصول بالاترین رتبه صادرات را با ۲۷۷۶ میلیون دلار (سهم ۸/۳۲ درصد) در اختیار دارد. افزایش ارزش واحد این محصول از ۳۹۲ دلار در هر تن در نهم ماه اول ۱۳۹۶ به ۵۲۱ دلار در نهم ماه سال ۱۳۹۷ رسیده که بخش

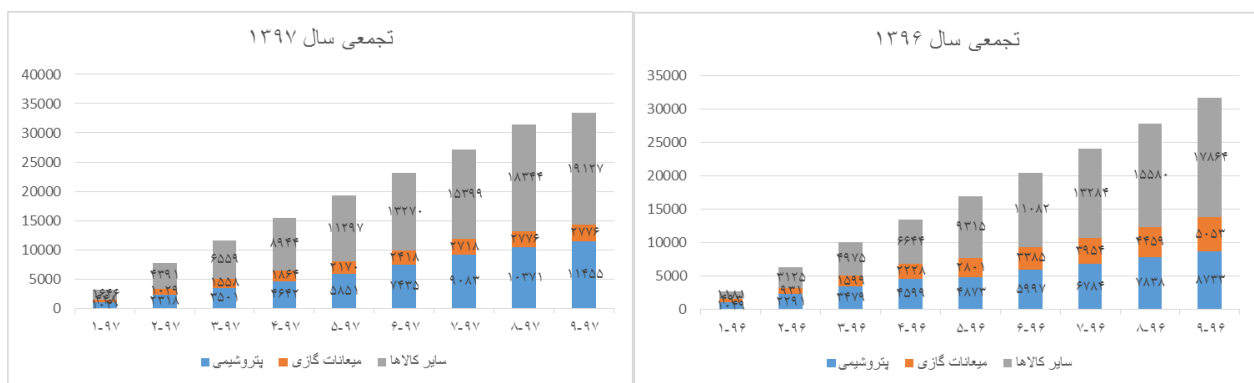
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران کمیسیون توسعه صادرات

اعظمی از کاهش مقدار را جبران کرده است. مقایسه آمار هفت ماهه و هشت ماهه و نه ماهه نشان می‌دهد صادرات این محصول از آبانماه به بعد به صفر رسیده است.

صادرات محصولات پتروشیمی نیز در نه‌ماهه سال ۱۳۹۷، با ۱۱۴۵۵ میلیون دلار (با سهم ۳۴/۳۴ درصد) که نسبت به مدت مشابه سال قبل ۳۱/۱۸ درصد رشد داشته، مهمترین محصولات صادراتی کشور بوده‌اند. این گروه محصولات در نه‌ماهه سال ۱۳۹۷ نسبت به مدت مشابه سال قبل با کاهش قیمت واحد ۱/۳ درصدی (ارزش هر تن محصولات پتروشیمی در نه‌ماهه ۱۳۹۶ معادل ۴۱۵ دلار و در ۱۳۹۷ معادل ۴۱۰ دلار بود) مواجهه بوده است.

صادرات سایر کالاها (صنعتی و کشاورزی، فرش و صنایع دستی) در نه‌ماهه ۱۳۹۷، معادل ۱۹۱۲۷ میلیون دلار (سهم ۵۷/۳۴ درصد) بود، که رشد ۷/۰ درصدی را تجربه کرده است. ارزش واحد این گروه محصولات در نه‌ماهه سال ۱۳۹۶ معادل ۳۲۶ دلار بود که در سال ۱۳۹۷ به ۳۵۷ دلار افزایش یافته است (۹/۳ درصد افزایش).

نمودار ۶: ترکیب سبد صادرات غیرنفتی کشور

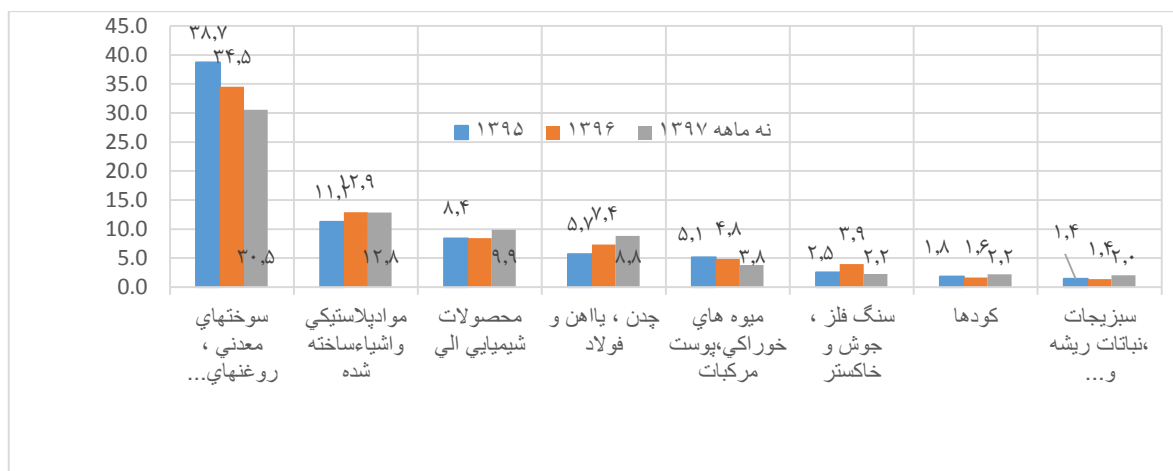
آمار فوق نشان می‌دهد که محرک اصلی رشد صادرات غیرنفتی کشور بخش پتروشیمی بوده است.

بخشهای درآمدزای ایران:

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران کمیسیون توسعه صادرات

همانطوریکه از نمودار زیر ملاحظه میشود تقریباً ۶۲/۱ درصد ارز حاصل از صادرات کشور تنها در اختیار چهار گروه اول و ۷۲/۳ درصد صادرات غیر نفتی در اختیار هشت بخش بوده که عمدتاً بخشهای منبع محور و با ارزش افزوده پایین هستند. در اینجا نیز تمرکز شدید صادرات کشور قابل ملاحظه است.

نمودار ۷: سهم (درصد) بخشها از صادرات غیرنفتی کشور در نه ماهه ۱۳۹۷

محصولات از فراورده های نفتی اولین بخش درآمد زای اقتصاد ایران است. پلاستیک و مواد شیمیایی در رتبه دوم و سوم قرار دارند. آهن و فولاد، میوه های خوراکی، سنگ فلز، جوش و خاکستر، کود و سبزیجات در رتبه های بعدی قرار دارند.

کالاهای برتر صادرات ایران:

ارزش صادرات پانزده قلم اول صادرات کشور ۱۵/۰۵ میلیارد دلار است که سهمی معادل ۴۵/۱۲ درصد کل صادرات غیرنفتی می باشد. اولین قلم میعومات گازی با کاهش ۴۵ درصدی مواجه شده و بقیه اقلام با افزایش همراه بوده اند.

لذا چهارده قلم کالا بخش عمده ای از افزایش صادرات غیرنفتی را به یدک می کشند.

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

کمیسیون توسعه صادرات

در نهم ماهه ۹۷ به میزان ۱۷۰۸ میلیون دلار کالا بیشتر از نهم ماهه ۹۶ صادرات داشته ایم، که ۱۴ قلم اول صادرات کشور ۴۴۷۶ میلیون دلار افزایش داشته اند که بخش مهمی از این افزایش توسط کاهش صادرات میعانات گازی جبران شده است. این ۱۴ قلم کالا تقریباً ۳۶/۸ درصد کل صادرات کشور را نیز شامل می شوند که تمرکز شدید صادرات کالایی کشور را نشان می دهد. جدول زیر این کالاها را نمایش می دهد.

جدول ۲: اقلام عمده صادراتی کشور طی نهم ماهه سال ۱۳۹۷ (میلیون دلار/ درصد)

(ترتیب بر اساس ارزش در صادرات/ ستون آخر)

رتبه	تعرفه	شرح تعرفه	نهم ماهه سال ۱۳۹۷		درصد تغییرات به ۹۷ (%)۹۶	ارزش واحد (تن/دلار)		افزایش ۹۶ به ۹۷
			ارزش	سهم ارزش (%)		۹۶	۹۷	
۱	۲۷۱۱۱۹۰	گاز طبیعی مایع شده	۱،۸۱۵	۵،۴۴	۳۰۲،۴۵	۲۱۲	۱۶۰	۱،۳۶۴
۲	۸۹۰۵۲۰۰	سکوهای شناور یا غوطه ور حفاری	۵۰۱	۱،۵۰	۹۱۹۸،۰۹	۴۰۷۲۶	۴۲۴۴	۴۹۶
۳	۷۲۰۷۱۱۹۰	محصولات نیمه تمام از آهن یا فولاد	۶۵۳	۱،۹۶	۲۵۷،۶۷	۴۳۹	۳۴۲	۴۷۱
۴	۲۷۱۱۱۲۹۰	پروپان مایع شده	۱،۳۵۶	۴،۰۷	۴۴،۸۷	۵۱۶	۳۹۹	۴۲۰
۵	۲۹۰۵۱۱۰۰	متانول	۱،۱۴۲	۳،۴۲	۵۸،۰۱	۳۴۳	۲۷۶	۴۱۹
۶	۲۷۱۰۱۹۹۰	سایر فرآورده های غیر مذکور	۸۰۳	۲،۴۱	۷۳،۴۹	۴۹۴	۴۱۷	۳۴۰
۷	۳۱۰۲۱۰۰۰	اوره حتی به صورت محلول در آب	۷۱۸	۲،۱۵	۴۴،۴۴	۲۴۴	۲۱۳	۲۲۱
۸	۲۹۰۵۳۱۰۰	اتیلن گلیکول (۱ تان دی تول)	۶۶۹	۲،۰۰	۳۵،۸۸	۹۱۲	۷۲۲	۱۷۷
۹	۳۹۰۱۲۰۲۰	پلی اتیلن گرید فیلم با وزن مخصوص (چگالی) ۹۴٪ یا بیشتر	۷۲۶	۲،۱۸	۳۰،۲۳	۱۲۱۲	۱۰۷۵	۱۶۹
۱۰	۲۷۱۱۱۳۹۰	بوتان مایع شده	۶۹۳	۲،۰۸	۲۰،۹۵	۵۲۵	۴۳۷	۱۲۰
۱۱	۲۷۱۱۱۹۹۰	سایر گازهای نفتی	۵۶۶	۱،۷۰	۲۶،۵۸	۵۸۵	۴۹۱	۱۱۹
۱۲	۲۷۱۰۱۲۹۰	سایر روغن های سبک و فرآورده ها بجز بنزین	۱،۱۱۳	۳،۳۴	۸،۴۰	۴۹۹	۴۲۲	۸۶

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران کمیسیون توسعه صادرات

رتبه	تعرفه	شرح تعرفه	نهم ماهه سال ۱۳۹۷		درصد تغییرات به ۹۷ (%)۹۶	ارزش واحد (تن/دلار)		افزایش ۹۶ به ۹۷
			ارزش	سهم ارزش (%)		۹۶	۹۷	
۱۳	۲۷۱۳۲۰۰۰	قیرنفت	۵۹۱	۱,۷۷	۱۲,۰۰۸	۲۲۷	۱۸۴	۶۴
۱۴	۳۹۰۱۱۰۳۰	پلی اتیلن گرید فیلم با وزن مخصوص (چگالی) کمتر از ۹۴٪	۹۳۰	۲,۷۹	۱,۳۱	۱۱۲۲	۱۱۹۶	۱۲
جمع اقلام فوق			۱۲,۲۷۶	۳۶/۸	۵۷,۳	۴۱۱	۳۶۷	۴,۴۷۶
جمع کل			۳۳,۳۵۸	۱۰۰	۵,۴	۳۸۴	۳۵۶	۱,۷۰۸

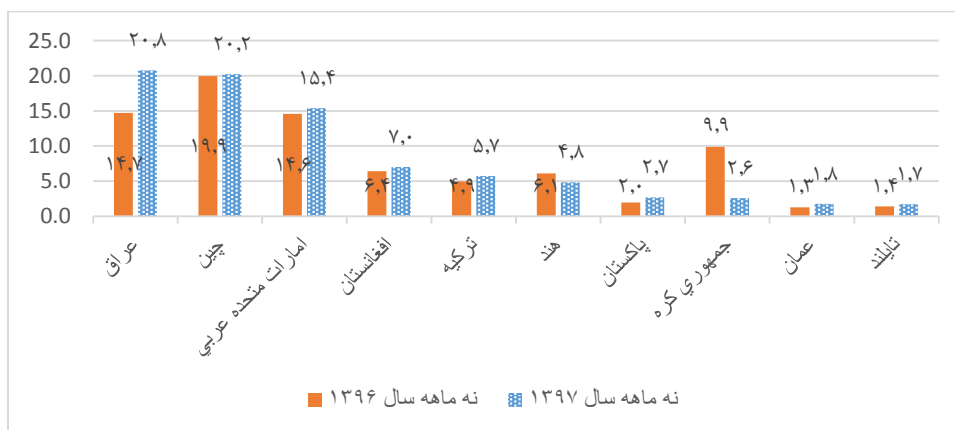
جغرافیای صادرات کشور:

نمودار زیر نشان می‌دهد که ۵ کشور اول در حدود ۶۹/۱ درصد و ۱۰ کشور ۸۲/۷ درصد صادرات کشور را به خود اختصاص می‌دهند. نکته مهم تمرکز بیشتر سه کشور اول است، بطوریکه سهم سه کشور عراق، چین و امارات از صادرات غیرنفتی نهم ماهه ۹۶ معادل ۴۹/۲۰ درصد بود در سال ۹۷ به ۵۶/۴۲ درصد رسید. نکته دیگر افزایش سهم عراق از ۱۴/۷ درصد در سال ۹۶ به ۲۰/۸ درصد در سال ۱۳۹۷ و امارات از ۱۴/۶ درصد به ۱۵/۴ درصد است.

در میان ده شریک تجاری اول کشورهای عراق، چین، امارات، افغانستان، ترکیه، تایلند، پاکستان و عمان همچون ماه پیش از رشدهای چشمگیری برخوردار هستند. همچنانکه مشاهده میشود کشورهای پیرامونی رفته رفته سهم بیشتری از صادرات را می‌بلعند. احتمالاً افزایش به کشورهای پیرامونی به این دلیل است که صادرکنندگان در شرایط تحریم یکی از مفرهای صادراتی را همین کشورها یافته‌اند و مجدداً به آنها روی آورده‌اند. افزایش صادرات به کشور عراق و افغانستان با وجود لغو پیمان سپاری همچنان با افزایش صادرات مواجه‌اند که یکی دیگر از دلایل آن همسایه بودن و پایین بودن هزینه‌های حمل و نقل نسبت به سایر کشورها است. کاهش صادرات به کره جنوبی و هند همچنان تداوم دارد.

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران کمیسیون توسعه صادرات

نمودار ۷: سهم مقاصد صادراتی کشور در نه ماهه ۱۳۹۷ و ۱۳۹۶ (درصد)

ماخذ: گمرک ج.ا.ایران.

جدول ۳: سهم صادرات به کشورهای منطقه

رتبه	کشور مقصد	نه ماهه سال ۱۳۹۷		نه ماهه سال ۱۳۹۶		درصد تغییرات	
		ارزش	سهم وزن	ارزش	سهم وزن	وزن	ارزش
۱	عراق	۶,۹۲۹	۱۷.۸۱	۹,۷۲۹	۱۰.۹۷	۵۹.۱۷	۴۸.۷۰
۳	امارات متحده عربی	۵,۱۳۴	۱۳.۳۴	۴,۶۱۲	۱۴.۹۸	۱۲.۶۹-	۱۱.۳۱
۴	افغانستان	۲,۳۳۷	۵.۰۹	۴,۳۰۰	۲.۰۲۲	۲.۹۲	۱۵.۵۴
۵	ترکیه	۱,۹۱۲	۶.۹۴	۳,۹۱۳	۴.۴۱	۵۴.۲۵	۲۲.۳۲
۷	پاکستان	۸۹۶	۲.۱۷	۱,۵۰۲	۱.۶۹	۲۵.۷۶	۴۴.۷۵
۹	عمان	۵۹۲	۱.۸۵	۱,۳۷۷	۱.۵۵	۱۶.۷۸	۴۸.۵۲
۱۳	ترکمنستان	۳۰۵	۰.۶۰	۷۰۳	۰.۷۹	۲۵.۴۱-	۷.۱۸-
۱۹	کویت	۱۹۸	۲.۹۹	۱,۸۹۰	۲.۱۳	۳۷.۶۸	۲۱.۱۱
۲۱	فدراسیون روسیه	۱۹۳	۰.۳۸	۳۲۶	۰.۳۷	۰.۳۹	۹.۰۴
۲۲	قطر	۱۸۵	۱.۲۰	۱,۳۰۷	۱.۴۷	۱۹.۹۹-	۱۴.۳۴
۲۶	ارمنستان	۱۲۶	۰.۵۱	۲۲۱	۰.۲۵	۱۰۰.۰۰	۴۴.۸۳
۲۹	قزاقستان	۱۰۰	۰.۴۳	۲۶۱	۰.۲۹	۴۴.۶۸	۱۴.۸۲-
۶۶	بحرین	۹	۰.۰۱	۶	۰.۰۱	۷.۳۶-	۸.۵۹
	جمع کشورهای فوق	۱۸,۹۱۶	۵۳	۳۸,۸۲۱	۴۴	۱۹	۲۷
	جمع کل	۳۳,۳۵۸	۱۰۰	۸۸,۷۱۹	۱۰۰	۲-	۵

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران کمیسیون توسعه صادرات

تحلیل وضعیت:

- ۱- چهارده قلم اول صادرات کشور که ارزشی به میزان ۱۵/۰۵ میلیارد دلار را رقم زده‌اند، افزایش کل صادرات کشور را نیز به یدک می‌کشند.
- ۲- گزارش تجارت خارجی کشور نشان می‌دهد که صادرات غیرنفتی با افزایش ۵/۴ درصدی در نه ماهه ۱۳۹۷ معادل ۳۳۳۵۸ میلیون دلار را رقم زده است. در مقابل واردات با کاهش ۱۵/۹ درصدی به ارزش ۳۲۶۲۰ میلیون دلار رسید. چهارده قلم کالا که عمدتاً پایه نفتی دارند بخش اعظمی از افزایش صادرات غیرنفتی را به دوش می‌کشند. این آمارها نشان می‌دهد که خیزی که صادرات در ماههای پیش شروع کرده بود با افت مواجه شده است که علت آنرا می‌توان در ایجاد موانع صادراتی نظیر صدور بخشنامه‌های متعدد بانک مرکزی نظیر پیمان سپاری ارزی و طبقه بندی صادرات برای برگشت ارز، افزایش ارزش پایه صادراتی از دلار ۴۲۰۰۰ ریالی به ۸۳۰۰۰ ریالی (دلار نیمایی) و کاهش واردات کالاهای سرمایه‌ای و واسطه‌ای دانست که در گزارشات قبلی بنده این هشدار داده شده بود.
- ۳- سهم ۵ شریک تجاری اول کشور ۶۹/۱ درصد است. همانطوریکه انتظار میرفت سهم کشورهای پیرامونی در حال افزایش است، بطوریکه سهم ۱۳ کشور همسایه^۲ از ۴۷ درصد در نه ماهه ۹۶ به ۵۶/۷ درصد در نه ماهه ۱۳۹۷ افزایش یافته است. از نکات مهم دیگر افزایش صادرات به کشورهای نپال، کرواسی، تونس، مراکش، نیجر، جیبوتی، کلمبیا، صربستان و گرجستان است.
- ۴- وضعیت رابطه مبادله در حالت بدتر شدن است و نشان می‌دهد که کشور بیشتر به سمت خام فروشی در حال حرکت است. افزایش صادرات فراورده‌های نفتی به خوبی این مسئله را نشان می‌دهد.
- ۵- نگاهی به ترکیب صادرات کشور نشان می‌دهد که کالاهای محدودی (۱۴ قلم) بخش عمده‌ای از افزایش صادرات غیرنفتی را در اختیار دارند. کد ۲۷ که مربوطه به فراورده‌های نفتی است تقریباً ۵۶ درصد افزایش صادرات نه‌ماهه اول ۱۳۹۷ نسبت به ۱۳۹۶ را شامل می‌شود. پانزده قلم اول صادراتی

۲. پاکستان، افغانستان، ترکمنستان، ارمنستان، قزاقستان، ترکیه، عراق، کویت، بحرین، امارات، عمان، روسیه و قطر

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران کمیسیون توسعه صادرات

کشور ۴۵/۱۲ درصد صادرات را در اختیار دارد که ۱۴ قلم آن که سهم ۳۶/۸ درصد را دارد تقریباً ۴/۴۷ میلیارد دلار افزایش در صادرات را به خود اختصاص داده است. این اطلاعات حاکی از تمرکز بالای در ترکیب سبد صادراتی کالایی کشور می‌باشد.

۶- با عنایت به اینکه واردات کالاهای سرمایه‌ای و واسطه‌ای یکی از عوامل موثر بر تولید هستند و از این طریق بر رشد اقتصادی تاثیر دارند، دولت با کنترل و ایجاد محدودیت در واردات، کاهش تولید را از کانال واردات دامن میزند و به رکود عمق بیشتری خواهد بخشید. این محدودیتها اثر خود را بر صادرات کالاها و خدمات خواهد گذاشت که آثار آن در کاهش رشد صادرات نمایان خواهد شد.

۷- به دنبال دستور وزیر صنعت، معدن و تجارت در ۸ دی ماه امسال «صادرات کالاهای وارداتی از محل ارز رسمی گروه یک کالایی و ارز نیمایی از کلیه مرزهای گمرکی و همچنین از مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به خارج از کشور ممنوع است». به نظر میرسد حلقه صادرات روز به روز در حال تنگتر شدن است. تاکنون کالاهایی که ارز ۴۲۰۰ تومانی می‌گرفتند ممنوع بودند و محدودیت دیگر که اخیر اضافه شده است مربوط به کالاهایی که میشود که برای واردات آنها از ارز نیمایی استفاده می‌گردد. انتظار می‌رود صادرات در ماهها بعد با این محدودیت افت بیشتری داشته باشد.

سیاست‌گذار هرچند در این دستور به دنبال مدیریت مصارف داخلی است، لیکن این بخشنامه میتواند از طریق کاهش عرضه ارز بر بازار ارز تاثیر بگذارد.

۸- در ۱۸ دی ماه ۱۳۹۷ در شورای پول و اعتبار موضوع «بازار متشکل معاملات ارزی»، مطرح و مورد تصویب قرار گرفت. بر اساس این مصوبه به منظور ساماندهی و توسعه بازار شفاف، منصفانه و کارا، «بازار متشکل معاملات ارزی» تشکیل می‌شود تا ارزشها در آن بصورت نقد مطابق مقررات این مصوبه و سایر مقررات مرتبط با آن در بستر الکترونیکی مورد معامله قرار گیرند. این مصوبه کمک میکند تا معاملات در فضاهای باز به زیر یک سقف و شفاف تبدیل گردد و نرخ ارز در یک بستر رسمی و مرجع بر اساس عرضه و تقاضا تعیین می‌گردد و نه بر اساس شوکهای خارجی و بدون اساس و پایه. این بستر الکترونیکی همان سامانه نیما است.